

Persbericht

PB03-010
16 januari 2003
9.30 uur

Economische groei in derde kwartaal 0,5%

In het derde kwartaal van 2002 is het volume van het bruto binnenlands product (BBP) 0,5 procent groter dan in het derde kwartaal van 2001. Dit blijkt uit de tweede raming van de Kwartaalrekeningen van het CBS. Het resultaat is 0,2 procentpunt hoger dan bij de eerste raming in november. De economische groei in het derde kwartaal is een bescheiden verbetering vergeleken met de nulgroei in het eerste halfjaar. Dit komt voornamelijk door de aantrekkende productie bij de producenten van goederen. Over de eerste drie kwartalen van 2002 is de gemiddelde economische groei minimaal, namelijk 0,1 procent.

De consumptie van huishoudens en overheid levert een positieve bijdrage aan de groei. De uitvoer daalt niet meer ten opzichte van een jaar eerder. De investeringen daarentegen zijn duidelijk lager dan een jaar eerder. De prijsstijging van het BBP komt uit op 3,5 procent en loopt daarmee licht op in vergelijking met het eerste halfjaar van 2002.

Kwartaal-op-kwartaalgroei trekt iets aan

Het derde kwartaal van 2002 telt een werkdag meer dan vorig jaar. Na correctie voor dit effect en andere kalender- en seizoeneffecten bedraagt de kwartaal-op-kwartaalgroei 0,3 procent. Ook dit cijfer is ten opzichte van de raming in november met 0,2 procentpunt naar boven bijgesteld.

Uitvoer stabiel

Na drie kwartalen met dalingen is in het derde kwartaal van 2002 het volume van de uitvoer van goederen en diensten stabiel gebleven. Het invoervolume is 1,4 procent kleiner. In vergelijking met de twee voorgaande kwartalen is het tempo van de teruggang van de invoer wel sterk afgezwakt.

Ook in het derde kwartaal is de ontwikkeling van de uitvoer en invoer sterk beïnvloed door de wederuitvoer. Dit zijn ingevoerde producten die Nederland weer verlaten nadat ze hooguit een kleine bewerking hebben ondergaan (bijvoorbeeld computers en toebehoren). Het volume van de wederuitvoer is veel minder teruggelopen dan in de eerste twee kwartalen van 2002. De export van in Nederland geproduceerde goederen is in het derde kwartaal gegroeid, terwijl in het eerste halfjaar nog een lichte daling was gemeten.

Positieve bijdrage consumptie

De consumptie van huishoudens is in het derde kwartaal van 2002 toegenomen met 1,1 procent. Dat is een gematigde groei die vrijwel gelijk is aan die in het eerste halfjaar. Met 2,1 procent is de consumptie van voedings- en genotmiddelen het snelst gegroeid. De toename van de consumptie van diensten, duurzame goederen en overige goederen ligt iets onder de 1 procent.

De volumegroei van de overheidsconsumptie is in het derde kwartaal uitgekomen op 3,1 procent. Deze groei is de hoogste van alle bestedingscategorieën. Zowel de uitgaven voor gezondheidszorg als voor onderwijs en openbaar bestuur dragen hieraan bij.

Flinke daling investeringen

Het volume van de investeringen in vaste activa is in het derde kwartaal 3,6 procent kleiner dan in hetzelfde kwartaal van 2001. Dit is de grootste daling in een serie van zeven opeenvolgende kwartalen waarin minder is geïnvesteerd dan een jaar eerder. Vooral de investeringen in computers, zakenauto's, vliegtuigen en woningen lopen terug. In gebouwen en infrastructuur is ongeveer evenveel geïnvesteerd als een jaar geleden. Hierbij gaat het voor het overgrote deel om productie op al eerder gestarte projecten.

Productie goederen toont enig herstel

Het totale productievolume is in het derde kwartaal met 0,6 procent gestegen. In het eerste halfjaar was de ontwikkeling vrijwel nul. De onderliggende bedrijfstakken tonen uiteenlopende ontwikkelingen. Het productievolume van de goederenproducenten is met 0,1 procent marginaal gegroeid, maar in de eerste twee kwartalen nam het productievolume nog af met bijna 2 procent. Aan deze ontwikkeling heeft vooral de industrie bijgedragen. De productie hier is in het derde kwartaal weliswaar nog licht afgenomen, maar de daling is veel minder groot dan in de twee voorgaande kwartalen.

De niet-commerciële dienstverlening zoals de zorg en de overheid heeft met een productiegroei van 2,6 procent ook in het derde kwartaal een positieve bijdrage aan de Nederlandse economie geleverd. Hier is de groei zelfs hoger dan in 2001. De commerciële dienstverlening als geheel heeft een nulgroei gerealiseerd. Daarbinnen is voor de bedrijfstakken handel en horeca, financiële en zakelijke dienstverlening een lichte daling van de productie gemeten, terwijl transport en communicatie een bescheiden groei laat zien.

Prijsstijging BBP iets hoger

De prijsstijging van het BBP is in het derde kwartaal van 2002 uitgekomen op 3,5 procent. Dat is 0,3 procent meer dan in het tweede kwartaal van 2002. De prijsstijgingen van de overheidsconsumptie en de gezinsconsumptie van 4,4 en 3,2 procent hebben de belangrijkste bijdrage aan de BBP-prijsstijging geleverd. De ruilvoet heeft dit kwartaal een licht opwaarts effect op de BBP-deflator: de prijsdaling van de uitvoer blijft namelijk iets achter bij die van de invoer.

De prijsstijging van de nationale bestedingen komt in het derde kwartaal eveneens uit op 3,5 procent. Dit prijsindexcijfer wordt gebruikt als deflator voor de collectieve uitgaven.

Technische toelichting

De economische groei wordt gemeten aan de volumegroei van het bruto binnenlands product (BBP). Dit is het totaal van de in het productieproces gevormde inkomens (de 'toegevoegde waarde').

In dit persbericht is de tweede raming van de economische groei in het derde kwartaal van 2002 gepubliceerd. De cijfers zijn aangepast op basis van nieuwe en meer uitgebreide statistische informatie. De eerder gepubliceerde cijfers over de eerste twee kwartalen van 2002 zijn niet gewijzigd.

Net als de meeste andere Europese landen, presenteert het CBS de kwartaalgroei ten opzichte van de overeenkomstige periode van een jaar eerder. Het optreden van incidentele factoren en werkdageffecten wordt beschreven in de persberichten. Zo telt het derde kwartaal van 2002 een werkdag meer dan het derde kwartaal van vorig jaar. Om een indicatie te krijgen van de uiteindelijke groei in een kalenderjaar worden cumulatieve mutaties berekend voor meerdere kwartalen ten opzichte van dezelfde kwartalen een jaar eerder. Voor het signaleren van omslagen of tempowisselingen worden seizoengecorrigeerde mutaties ten opzichte van het voorgaande kwartaal als aanvullende informatie verstrekt (zie de tweede cijferkolom van tabel 1).

De in dit persbericht opgenomen groeipercentages 'ten opzichte van een jaar eerder' zijn niet zonder meer vergelijkbaar met de 'op jaarbasis gebrachte' kwartaalgroei-cijfers ('annual rates') van onder andere de VS. In aflevering 3 van de CBS-publicatie *De Nederlandse conjunctuur 2000*, worden beide methoden uitgebreid besproken. De belangrijkste verschillen zijn de volgende: Een 'annual rate' is de seizoengecorrigeerde groei ten opzichte van het voorgaande kwartaal (zie de rechterkolom van tabel 1), die op jaarbasis is gebracht door hem op een bepaalde manier tot de vierde macht te verheffen (bijvoorbeeld bij 0,3 procent: $1,003^4$). Het cijfer geeft dus weer wat de jaargroei zou kunnen zijn als alle kwartalen met ditzelfde tempo zouden groeien. 'Annual rates' leiden doorgaans tot grotere schommelingen tussen opeenvolgende kwartalen en tussen opeenvolgende ramingen over hetzelfde kwartaal. Door de seizoencorrectieprocedure zijn de 'annual rates' minder objectief en minder vergelijkbaar tussen landen.

De goederenproducenten omvatten de bedrijven in de landbouw, delfstoffenwinning, industrie, energie- en waterleidingbedrijven en de bouwnijverheid. De commerciële dienstverlening betreft handel, horeca en reparatie, vervoer, opslag en communicatie en de financiële en zakelijke dienstverlening. De niet-commerciële dienstverlening heeft betrekking op overheid, onderwijs en zorgsector.

Tabel 1: Bruto Binnenlands Product (marktprijzen)

	Verandering ten opzichte van:	
	Zelfde periode vorig jaar	Voorgaande periode 1)
	<i>volumemutaties in %</i>	
1999	4,0	--
2000	3,3	--
2001	1,3	--
1999-I	3,4	1,1
II	3,5	1,0
III	4,0	1,2
IV	5,1	1,2
2000-I	4,5	0,7
II	3,9	0,6
III	2,9	0,5
IV	2,0	0,6
2001-I	1,7	0,2
II	1,7	0,3
III	1,1	-0,1
IV	0,6	-0,1
2002-I	-0,1	0,0
II	0,0	0,1
III	0,5	0,3

1) gecorrigeerd voor seizoeninvloeden en een aantal kalendereffecten.

Bron: CBS

Tabel 2: Waarde- en prijsontwikkeling van het BBP (marktprijzen)

	Waarde	Waardeverandering	Prijsverandering
	<i>mld euro</i>	<i>in % t.o.v. jaar eerder</i>	
1999	374,1	5,6	1,6
2000	402,6	7,6	4,2
2001	429,2	6,6	5,3
1999-I	89,6	4,7	1,3
II	94,9	5,3	1,7
III	91,2	5,5	1,5
IV	98,4	6,8	1,7
2000-I	97,1	8,5	3,8
II	102,5	8,0	4,0
III	97,8	7,2	4,2
IV	105,2	6,9	4,8
2001-I	104,8	7,9	6,1
II	109,7	7,1	5,3
III	104,0	6,3	5,2
IV	110,6	5,2	4,6
2002-I	108,2	3,2	3,3
II	113,2	3,1	3,2
III	108,2	4,1	3,5

Bron: CBS**Tabel 3: Goederen- en dienstentotalen**

	2001	2001	2002			
		III	IV	I	II	III
		<i>Volumemutaties in % t.o.v. een jaar eerder</i>				
Consumptieve bestedingen	1,8	1,7	1,9	1,8	1,4	1,7
w.v. door huishoudens	1,2	1,1	1,3	1,2	0,8	1,1
door overheid	3,1	2,9	3,1	3,3	2,7	3,1
Investeringen in vaste activa	-0,8	-1,6	-0,9	-1,7	-3,5	-3,6
Veranderingen voorraden 1)	0,0	1,8	-1,6	-0,8	-0,9	1,0
Nationale bestedingen	1,4	1,8	0,4	-0,3	-0,1	-0,3
Uitvoer goederen en diensten	1,7	1,2	-3,3	-4,7	-2,3	0,0
Invoer goederen en diensten	1,9	2,3	-3,9	-5,4	-2,5	-1,4
Bruto binnenlands product	1,3	1,1	0,6	-0,1	0,0	0,5

1) In procenten van het BBP in constante prijzen.

Bron: CBS

Tabel 4: Toegevoegde waarde van producenten (bruto, basisprijzen)

Producenten van:	2001	2001		2002		
		III	IV	I	II	III
<i>Volumemutaties in % t.o.v. een jaar eerder</i>						
Goederen	1,1	0,9	0,6	-1,9	-1,7	0,1
Landbouw en visserij	-3,4	-1,9	-1,1	1,7	0,6	-0,9
Industrie en energie	1,4	0,6	0,1	-3,0	-2,1	0,4
Bouwnijverheid	2,2	4,3	3,1	1,1	-1,2	-0,2
Commerciële diensten	1,2	1,0	-0,1	-0,1	-0,3	0,0
Handel, horeca en transport	0,7	0,7	-1,6	-0,9	-0,6	0,1
Financiële en zakelijke diensten	1,7	1,3	1,2	0,6	0,0	-0,1
Niet-commerciële diensten	2,1	1,8	2,0	2,9	2,6	2,6

Bron: CBS**Tabel 5: Investerings in vaste activa**

	2001	2001		2002		
		III	IV	I	II	III
<i>Volumemutaties in % t.o.v. een jaar eerder</i>						
Investerings in vaste activa	-0,8	-1,6	-0,9	-1,7	-3,5	-3,6
w.v. woningen	-1,2	-3,6	-0,2	-2,1	-3,6	-4,1
bedrijfsgebouwen	4,3	4,0	3,3	1,5	0,2	0,1
G.W.W. werken	6,2	10,4	5,9	8,6	-1,5	1,5
vervoermiddelen	-2,9	-5,1	-3,1	-11,1	-14,9	-13,4
machines	-5,2	-7,1	-3,1	4,1	1,6	-1,2
computers	-4,9	-5,0	-3,0	-7,8	-6,3	-8,1

Bron: CBS